

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110, ponedjeljkom 8:15
i četvrtkom u 12:15

Petoknjižje i Povijesne knjige

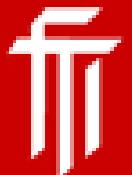
---

amdg.ffrz.hr

→ **Nastava: FTI**

→ **Petoknjižje i Povijesne knjige**

Literatura, Audio udžbenik

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Jordanovac 110, ponedjeljkom 8:15
i četvrtkom u 12:15

Levitski zakonik

Najpoznatiji po **19,18**
...Ljubi bližnjega kao samoga sebe...
i po **12,8**
...dvije grlice ili dva golubića...
(prinos za dijete Isusa u Lk 2,24)

FOR HIS TRESPASS TWO
TURTLE-DOVES.

Smještanje

- Tko u NZ citira Lev 19,18?
- Isus uz glavnu zapovijed
(Mt 22,39; Mk 12,31)
- i zakonoznanac (Lk 10,27)
  - Kamo knjiga pripada prema **27,34**? (osvrt)
- Zapovijedi Mojsiju na Sinaju za Izraelce
- hebrejski naziv: vidi JB XIII
  - וַיִּקְרָא *vajjiqra'* = “I zovnu...” (Lev 1,1)
- אֶהָל מוֹעֵד ’ohel mō’ed “šator sastanka/svjedočanstva” (1,1)
  - upute u Izl 26
  - prvi put s tim imenom u Izl 27,21 (= povezan tekst)
  - “oblak na šatoru sastanka i slava יְהוָה u prebivalištu” **Izl 40,35**

Jean-Léon Gérôme, Mojsije na gori Sinaju (1895-1900)

Literarna struktura

- opis I.: “I govorio je יהוה Mojsiju”
  - dvije vrste:
    - s nalogom Mojsiju (novi slušatelji):
      - “Govori sinovima Izraelovim!” **1,2; 4,2; 12,2**
      - “Zapovjedi Aronu i njegovim sinovima !” **6,2.18**
    - uvod u nastavak propisa **5,14.20; 6,12; 14,1**
  - II. “I govorio je יהוה Mojsiju i Aronu”
11,1; 15,1
    - analog u množini: **11,2a; 15,2a**
    - “govorite sinovima Izraelovim” **11,2a; 15,2a**
    - uvod u nastavak propisa: **13,1; 14,33**
  - III. Aronu **10,8: raspoznavati sveto i čisto**

Zakon o žrtvama (Lev 1-7)

- Do Lev **7,37s**: “ovo je *Tora* za...
(vrste žrtava...) koju je zapovjedio
(*Tko? Kome? Gdje?*)
- **יהוה Mojsiju na Sinaju.”**
  - pravni slučajevi koji započinju s
“ako” (**אִם** 'im) 22x
  - npr. **1,3.10; 4,3.13.27**
  - ako je žrtva od krupne stoke (1,3);
  - ili od sitne (v10);
  - ako pogriješi svećenik (4,3),
  - cijela zajednica (v13)
  - ili neka duša iz naroda (v27).

Minijatura, Petrus Comestor, Bible Historiale,
Francuska, 1372

Obred pomirenja (Lev 4s) – A

- pomirna žrtva
- A) vanjski čin (4,6s)
  - svećenik uzima krv (4,6.17)
  - poškropi zastor u svetištu (4,6.17)
  - stavlja je na robove žrtvenika (kadionog ili za paljenice), a svu ostalu krv izljeva podno žrtvenika za paljenice (4,7.18.25.30.34)

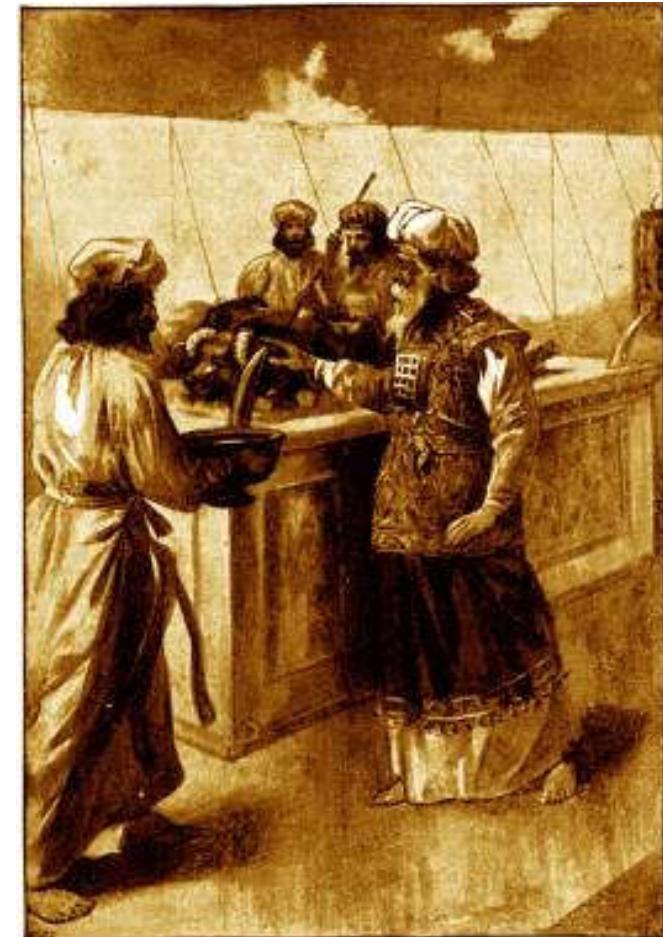
Obred pomirenja (Lev 4s) – B

- B) teološko djelovanje
  - 1. Svećenik:
- כְּפָר *kipper* (4,20b.26.31.35; 5,6.10.13.16.18.26)
- “izvršava obred pomirenja” (KS)
- “pribavlja pomirenje” (Šarić)
- 2. סַלְחָה *salah* (pasiv 4,20b.26.31.35; 5,10.13.16.18.26)
- oproštenje
  - Kako, gdje? 5,26 – ključ! (+4,4.6s.15[2x].17s.24)
- Pred (licem) יְהוָה

Propisi za Arona i sinove

- ovo je tora... (**6,2.7.18; 7,1.7.11s.16.30.34**)
  - paljenice (6,2);
  - prinosnice (7);
  - okajnice (18);
  - naknadnice (7,1);
    - (jednak zakon za okajnicu i naknadnicu 7,7);
  - pričesnice (7,11);
    - Zahvalnica (12)
    - Zavjetnica (16)
      - Prikaznica (30)
      - Podizanica (34)

AARON AND HIS SONS PREPARING A BURNT SACRIFICE—LUC. 4 and IV. 11.

Mojsijeva svećenička služba

■ Mojsije prvi izvršava u 8,14-29

□ prvi primjer i primjena:

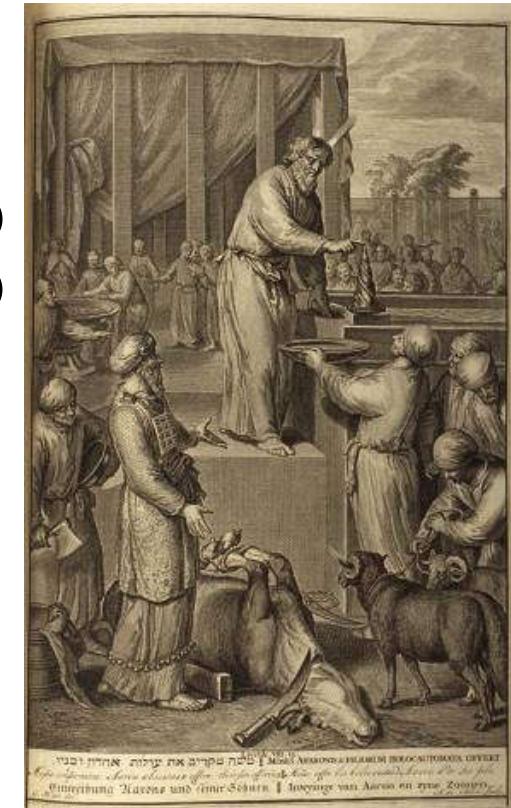
- žrtva “okajnica/zbog grijeha” **8,14** (4,8.20.25...)
- krv na rogovima žrtvenika **8,15** (4,7.18.25.30...)
- paljenica **8,18** (1,3s.6.9s.13s...)
- itd.

■ *posvetnica* kojom se posvećuje (8,23)

- uho,
- ruka i
- noge

□ Arona i njegovih sinova

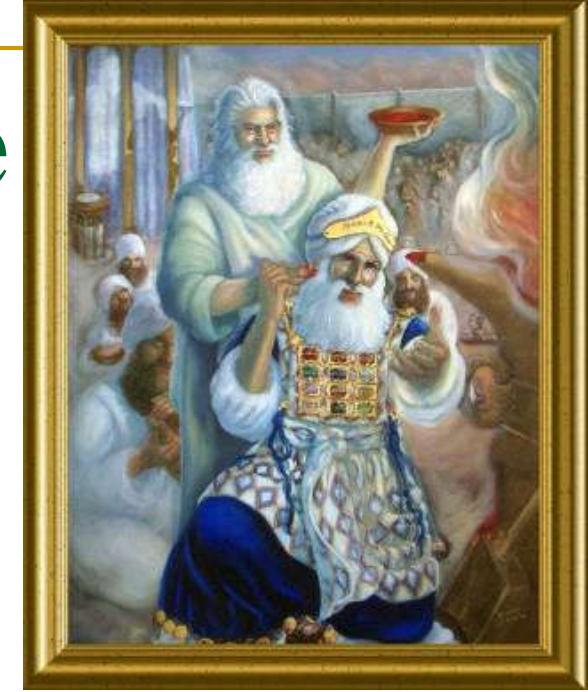
□ Mojsije prinosi i životinje (v14-25) i ostale žrtve od tijesta (v26)

G. Hoet, A. de Blois, “Figures de la Bible”, Haag 1728

Blagoslov i Slava za sve

- Posveta pred cijelom zajednicom (8,3-5)
  - Koliko traje (8,33)?
- 7 dana → Aronova prva služba
  - kada, pred kim (9,1.5)?
- Osmi dan (1), sva zajednica (5)
  - Reakcija u 9,24b?
- Veselje i klanjanje (9,24b)
- Aron prvi put blagoslivilja zajednicu (9,22) vidi Br 6,23-27
  - Najava u 9,4b:
- יהוה će se ukazati (9,4b)
  - ostvarenje u 23b: כבוד יהוה – *kome?*
- svemu narodu – *kabôd* (težina, važnost), δόξα (fenomen)

Darlene Slavujac, Mojsije posvećuje Arona, ulje na platnu, 1994.

Zakoni svetosti (Lev 19s)

- Lev 19: riječi Mojsiju (v1) za koga (2a)?
- “za *cijelu zajednicu sinova Izraelovih*” (2a)
  - Teme iz deset zapovijedi 19,**3.4.11**
- Poštovanje roditelja, subota (v3);
- Zabrana kumira (v4),
- Zabrana krađe i laži (v11)

Posebnosti u Lev 19s

- Posebnosti: 1) briga za siromahe (v9s.15)
  - kod žetve i berbe ostavi za siromaha i stranca (v9s)
  - na sudu ne zanemari malenoga (v15)
- 2) ljubi stranca (v34)
kao sebe samoga,
(zašto?)
- Jer si bio stranac
- ~Ljubite neprijatelje!
(Mt 5,44, Lk 6,27.35)

Budite sveti!

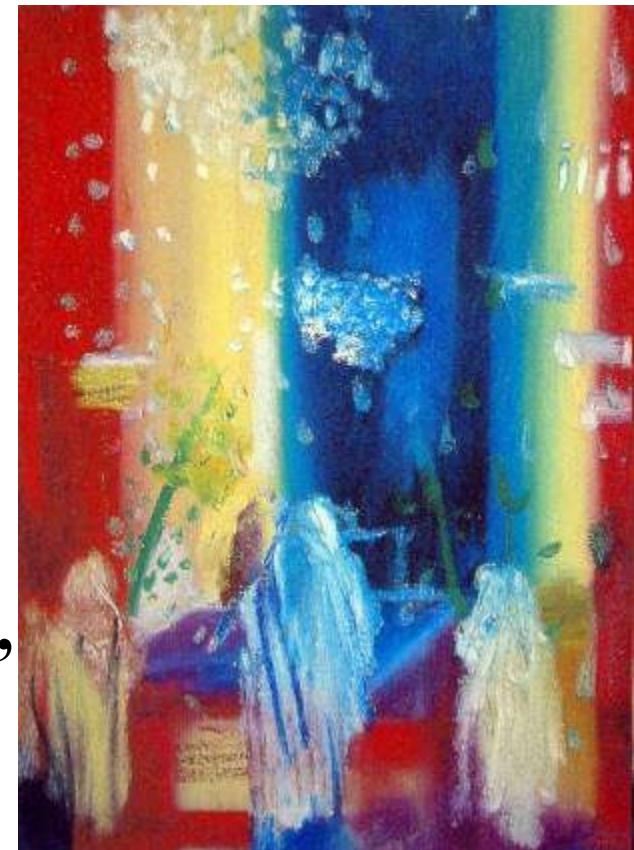
- okvirom u 19,2; 20,26:
- “Budite sveti!”
- c20 pripada uz c19

Joram Raanan, Brdo Sinaj, 2002-03

Lev 23: Blagdani Gospodnji v2.44

- Riječi Mojsiju (v1.9.23.26.33)
- redoviti nalog čak 4x:
“govori sinovima Izraelovim”
(v2a.10a.24a.34a)
- Zaključak za 2 dijela (v22.43):
- “Ja sam Jahve, Bog vaš”
- 3 glavna blagdana: Pasha (~proljeće),
Pedesetnica (~ljeto), Sjenice (~jesen)
  - Blagdan sjenica ima teol.
utemeljenje u Izlasku (v43)
  - postaje glavni blagdan: 1 Kr 8, Neh 8, Zah 14

Joram Raanan, Blagdan sjenica, 2002-03.

Lev 25: sedma i jubilejska godina

- riječi Mojsiju
  - + geografski podatak (v1)
- redoviti nalog: “govori sinovima Izraelovim” (v2a vrijedi do 26,45)
- počinak za zemlju 7. godine (v2b-7)
- oprosna godina (v8-24)
  - Pedeseta v10
  - Sveta
- socijalni značaj oprosne godine (v25-55)
  - otkupiteljsko pravo (v25s)
  - i ostali propisi o odnosu prema bližnjemu
  - Izraelci = sluge Gospodnji (v42.55)

Paul Hardy, proglašenje jubilejske godine